

kockázata

húzták meg. Mint megtudtuk, fi zetésnap volt a bányában” – mondta. A valamikori játékirányító azt sem hallgatta el, hogy a dicsői legények sem kisasszonyoskodtak, hazai környezetben némelyik csapatnak visszafizették azt, amit kaptak. A kalániak ellen az együttes kőkevény belső védője, Fodor Jenő volt az, aki az öltözőből kijövet társaihoz fordulva kijelentette: „Ma én nyitom a bált!”. Víg szerint az ellenfeleknek is odaszólt, mondván, hogy a saját érdekükben maradjanak nyugton. Így is történt, a Chimica már az első negyedóra után háromgólos előnyt fozított össze magának.

Balánbánya, a székelyek rémálma

Nem csak Dél- vagy Észak-Erdélynek, a Gyergyói-medencének is megvolt a maga mumusa. Székelyudvarhelyi

labdarúgóként László Gyula számtalanszor lépett pályára Hargita megyei riválisa, a Balánbányai Bányász otthonában. „El sem lehet mondani, mit műveltek velünk. A pályán agyonrúgtak, a lelátón ittak és ordibáltak, vezetőinket kövekkel dobálták, nem is egy alkalommal” – mondta az egykori közkedvelt balszélső. Mint részletezte, ennek legfőbb oka az volt, hogy jó és eredményes szereplésükkel az udvarhelyieknek mindig sikerült felbőszíteniük a helybélieket, akik képtelenek voltak megemészteni a kötelezőnek hitt hazai győzelem elszalasztását. Az igazság kedvéért László Gyula azt is hozzáfűzte, hogy több más csapattársától eltérően ő soha nem szenvedett különösebb sérülést Balánbányán. Tudta, mi vár rá, ezért sokkal elővigyázatosabban játszott, mint más ellenfelek pályáján.

A keménykedésnek volt azonban egy másik ellenszere is. „Nem igaz, hogy a durvaságnak nem lehetett elejét venni. De csak azonos stílusban” – vallja Buslig Gyula, aki egész életét a gyergyószentmiklósi labdarúgásnak szentelte. Tizenhét esztendeig játékosként, huszonöt évig edzőként és további tizenegy éven át vezetőként szolgálta a több mint egy évszázados múltra visszatekinthető egyesületet. Mint mesélte, a Jövő igencsak megszenvedett a közeli Balánbánya vagy a Beszterce-Naszód megyei Óradna és Oláhszentgyörgy pályáján. „De mi is odatettük a csülköt, mert csak így lehetett túlélni egy-egy ilyen idegenbeli mérkőzést” – büszkélkedett a Gyergyó valamikori bekkje. Buslig sokáig Kozma Kálmánnal alkotott sziklaszilárd belső védői párost. Most is őrzi azt a karikatúrát, amelyen egy marosvásárhelyi rajzoló véres csatabárdal ábrázolja. Azt viszont belátja, hogy nem volt mindig ilyen nagylegény. A szamosújvári mérkőzés lefújása után a közönség jól megkergette, miközben ő torkaszakadtából segítségért kiáltott. „Hol vagytok, örmény testvérek, mentsetek meg!” – idézte fel az utólag viccesnek tűnő, de akkor és ott egészen másként megélt jele-

netet a szintén örmény származású gyergyói sportember. Az ilyen és ehhez hasonló helyzetek kialakulásáért Buslig Gyula leginkább a szemet hunyó játéktevészt hibáztatja, akik tettek arról, hogy az idegenben játszó csapat egy percig se érezze otthonosan magát. Ez a székely gárdákra még inkább érvényes volt. „Most is emlékszem az 1969–70-es idényre, amikor román többségű városokban szerepeltünk, többször is előfordult, hogy a játéktevészt ránk szólt, hogy a pályán egymás közt is beszéljük az állam nyelvét. Fiatal gyerekeként nemigen tudtunk románul. Ahányszor meghallotta, hogy magyarul szólunk egymáshoz, szabadrúgást ítélt az ellenfél javára” – idézte fel pályafutása kezdetét. Az etnikai gyűlöletbe átcsapó szigornak ennél sokkal súlyosabb hatása is volt. Buslig Gyula visszaemlékezése szerint a keretből több tehetséges fi atal, akinek nem adatott meg, hogy már zsenge korban megtanuljon románul, felhagyott a fozicással.

Szerencsés játéktevészt volt, akit csak köpködtek

A hálóőröknek ugyan nem törték el a lábát, őket a pályán inkább lökdösték, a kapu mögötti lelátóról meg anyázták. Az 1980-as években, a Marosvásárhelyi ASA kapusaként Varró Sándor az A divízióban számos petrozsényi kiszállást tudott le, azelőtt, a B-ben, a Chimica kapusaként meg Brádtól Újmoldováig bejárta egész Dél-Erdélyt. Jól emlékszik, hogy szinte nem volt szögletűgás, amikor ne lökdösték vagy cibálták volna meg. Mint vallja, egy-egy bányavárosi kiszállás az átlagon felüli pszichikai felkészülést igényelt. „A pontért mindig megszenvedtünk: előbb a pályán, utána a stadion elhagyásakor” – állította. Hazai kudarc esetén az öltözőből való távozás felért egy-egy akciófi lmbe illő kalanddal. Amit sokszor a játéktevésztök is megtapasztaltak. Ugyanis az, hogy a hazaiak meddig merészkedtek a megfélemlítő játékkal, nagyrészt rajtuk múlott. Csak hogy ők is emberek voltak, akik féltették az irhájukat! „Ha a bírónak volt vér a micsodájában, akkor nem nézte el a hazaiak sportszerűtlenségeit. Ha meg nem, vidáman durváskodhattak” – fejtette Fazakas Árpád, az 1970-es

Örültek az ellenfelek, ha az Aurul Brád otthonából épségben térhettek haza

vezető sport, hogy annak a kitűzője és egy darabka a mezéből a kezében maradt. Az öreg bányász mindmáig afféle ereklyeként őrzi ezeket, és csak azt bánja, hogy mire megfejtelt volna az áldozatot, mások megelőzték, főbe kölintották és földre tepertek. Mi több, a nagy kavarodásban Schinteieinek is kijutott egy-két ököl. Akárcsak a fekete ruhás áldozat segítségére rohanó Ion Streinunak. A Krassó-Szörény megyei kisváros rendőre a kapu torkába menekítette a szinte magatehetetlen Crăciunescut, ahol a testével próbálta védelmezni. Csak hogy a hálón keresztül a szögletzászlókkal kezdték szurkálni és ütlegelni a kapuba rekedt sípmestert. „Tiszta szerencse, hogy a meccsre kilátogató száz sorkatonát sikerült mozgósítanom, és ezzel megmentem a játéktevészt életét” – mesélte Streinu, akiben felemás évtizeddel ezelőtti verekedést próbálta felidézni. Mint mondja, Crăciunescu gazember módjára fújta a sípot, két vagy három játékosukat kiállította, egy képzeletbeli les címén szabályos gólt érvénytelenített, és csak arra hajtott, hogy a Bihar ponttal vagy pontokkal távozzon. A játéktevészt a hátsó kijáraton, a milícia autójával távozott – egyenesen a kórházba. Igen ám, csak a híre hamarabb odaért, mint a szirénázó autó, így a hirtelen erőre kapott és kórházi ágyukból feltápáskodott betegek támadták le. Ekkor nemhogy BEK-döntő vagy ifi világbajnoksági finálé vezetéséről nem álmodott; azt sem tudta, hogy élve hagyja-e el a várost vagy holtan. „Azt hittem, hogy soha többé nem láthatom a családomat, a gyermekeimet, Aninabányán halok meg” – mondta minden idők

Mínerul Lupény–Jiul Petrozsény, csontzenészek megyei találkozója 1985-ben

hajtó Nagykároly ellen. A vendégek 1–0-s győzelme után nekem is meggyűlt a bajom, de valahogy túlvészelttem” – emlékezett vissza máramarosi kalandjára a sípmester. A vásárhelyi bírók még így is mázlisták voltak válceai kollégájukhoz, Ion Crăciunescuhoz képest. A későbbi nemzetközi bírót 1981-ben agyba-főbe verték a bánási Aninabányán, ahol a második ligás helyi csapat mindössze 1–1-et játszott a feljutásra hajtó Biharral. Amint véget ért a mérkőzés, a háromezer néző a pályára rontott, és elcsípte a játéktevészt, akinek az volt az állítólagos bűne, hogy mindvégig a nagyváradiakat segítette. Egy nyugdíjas vājár, Matei Schinteie mindmáig büszke arra, hogy úgy ragadta frakkon a később BEK-döntőt is

egyik legtektintélyesebb román játéktevészt, a 72. életévét taposó Ion Crăciunescu.

Az iparág tönkrementével és a bányavárosok teljes lepusztulásával az évtizedes hagyománnyal rendelkező csapatoknak is befellegzett. Ma már az első osztályban egyetlen bányászcsapat sem rúg labdába; a 2. Ligában is csak a Nagybányai Minaur és Targu Jiu képviseli a „brancsot”. A harmadik szinten mindössze Petrozsény, Déva, Brád, Marosújvár és Targu Cărbunesti szerepel a pontvadászatban, de egyik csapatot sem a bányavállalat tartja fenn.

